

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Deres ref
200504088

Vår ref
200602202-/BLD

Dato
16.10.2006

**DEKNING AV UTGIFTER TIL ARKEOLOGISKE UNDERSØKELSER VED
MINDRE, PRIVATE TILTAK – UTKAST TIL RUNDSKRIV**

Landbruks- og matdepartementet (LMD) ser det som positivt at staten i større grad skal dekke utgifter til arkeologiske undersøkelser ved mindre, private tiltak. LMD mener imidlertid at rundskrivets begrepsbruk må bli mer tydelig og at kriteriene må fastsettes slik at tiltak i landbruket i størst mulig grad blir omfattet av ordningens virkeområde slik at det ikke er i tvil om at de fleste landbruks tiltak er mindre, private tiltak.

1. DEFINISJONER OG VIRKEOMRÅDE

Vi viser til brev datert 23.8.06 vedrørende utkast til rundskriv om dekning av utgifter til arkeologiske undersøkelser ved mindre, private tiltak. Landbruket er en arealkrevende og stedbunden næring, der tiltakene ofte i stor utstrekning er styrt av lover, regler og offentlige krav og forventninger. Forutsetningen i Ot.prp. nr. 7 (1977-1978) om at det er behov for å ta særskilte hensyn til landbruket er således fremdeles til stede.

Vi ser et behov for en mer inngående beskrivelse av rundskrivets virkeområde. Etter LMDs mening er rundskrivet innholdsmessig vanskelig tilgjengelig. Det er behov for at sentrale begreper som "kulturminner", "tiltak", "særskilte tiltak", "undersøkelser" "arkeologiske undersøkelser", "inngrep", "gransking", "særskilt gransking", "undersøkelsesplikt" osv defineres og forklares nærmere både enkeltvis og i forhold til hverandre.

2. KRITERIER

2.1 Offentlige/private tiltak

Som privat tiltak regnes tiltak hvor tiltakshaver er privatperson, privat stiftelse, foretak eller frivillig organisasjon. I tillegg oppfattes tiltak som private så fremt de ikke finansieres av overveiende offentlig tilskudd. Forutsetningen for at denne bestemmelsen skal brukes må minimum være at den offentlige andelen i overveiende grad overstiger den private andelen av finansieringen.

I landbruket er utøvere av jordbruksproduksjon i stor grad mottakere av offentlige tilskudd. LMD forutsetter at dette ikke innebærer at slike tiltakshavere kommer utenom ordningen. Generelt mener LMD at offentlige tilskudd basert på en statlig overordnet målsetting for tildeling av tilskuddet, ikke bør ramme tiltakshaverne på en slik måte at det faller utenfor virkeområdet for dette rundskrivet og at rundskrivet vil medføre manglende likhet for prosjekter med samme formål. I forarbeidene til loven er det uttrykt at ved jord- og skogbrukstiltak som ikke er spesielt omfattende, bør man under praktiseringen av bestemmelsene ta særskilte hensyn, slik at tiltakshaver ikke blir urimelig belastet (Ot.prp. nr. 7 (1977 - 1978):30).

I forbindelse med skogbrukstiltak vil man vanligvis søke å unngå tiltak som berører kulturminner. Innenfor skogbruket gis offentlige tilskudd til enkelte tiltak, for eksempel til bygging av landbruksveger. For landbruksveger er det ofte mulig å legge traseen slik at man går rundt kulturminner. Imidlertid kan søknad om og anlegg av veien utløse undersøkelsesplikt.

LMD er av den oppfatning av at landbruksveger hovedsakelig er å betrakte som private tiltak. I enkelte fylker viser statistikken at tilskuddene kan utgjøre den "overveiende" andel av finansieringen. Dette kriteriet kan dermed diskriminere veibygging i enkelte fylker, og er således alene lite egnet til å avgjøre hvilket tiltak som skal regnes som "privat" i denne forbindelse. Vi forutsetter derfor at rundskrivet presiseres slik at landbruksveier regnes som private tiltak uavhengig av tilskuddsordninger.

Så lenge det på tidspunktet for undersøkelsen/granskingen ikke er avklart om et tiltak vil få offentlig tilskudd eller eventuelt om den offentlige finansieringen vil være overveiende, må tiltaket vurderes som et privat tiltak.

Mindre private tiltak omfattes ikke av undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9, og i den grad kulturminnemyndigheten ønsker å gjennomføre undersøkelser i forbindelse med tiltak, må kulturminnemyndigheten dekke kostnadene ved slike undersøkelser.

2.2 Større/mindre tiltak

Det blir gitt eksempler på mindre tiltak knyttet til privat bruk, begrenset antall tomter/enheter, utnyttingsgrad osv. LMD vil presisere at tiltak som grøfting, avvirkning, markberedning, drenering etc. i denne sammenheng bør vurderes presisert som mindre tiltak særlig med grunnlag i forarbeidene til Kulturminneloven, jf pkt 2.1. over.

I tillegg til eksemplene som listes opp foreslår vi dessuten at driftsbygninger i landbruket legges til lista. Bygging av driftsbygninger er av kommersiell karakter, men tiltaket er så sterkt knyttet til landbrukets arealer og til den helhetlige bygningsmassen på gården for øvrig og som ikke er av kommersiell karakter, at det kan oppfattes som urimelig at et bolighus/hytte kommer inn under ordningen mens en driftsbygning holdes utenfor.

LMD erfarer at det ved bygging av landbruksveger utøves ulik praksis når det gjelder dekking av kostnader ved arkeologiske undersøkelser. I de nordlige fylkene er vi kjent med eksempler på at kulturminnemyndigheten skal ha tatt betalt for dette, og vi ber om at MD sørger for at praksisen som utøves blir lik i hele landet. LMD vil foreslå at tiltak hvor undersøkelse for å kartlegge om det finnes kulturminner ikke kan gjennomføres innenfor et dagsverk, regnes som større tiltak. Vegstrekninger på 3 km ny veg eller mindre bør alltid regnes som mindre tiltak. Dette vil gi et forutsigbart og praktiserbart avgrensningskriterium.

Det vises til rundskriv T-2/99 når det gjelder nydyrkingstiltak. LMD ser at det kan være behov for å gjennomgå dette rundskrivet i lys av disse nye bestemmelse knyttet til kostnadsdekning og at det snart er 8 år siden dette ble utformet.

2.3 Urimelig tyngende utgifter

De fleste tiltak (investeringer) innen landbruket har ut fra lønnsomhetsbetraktninger trolig lite å gå på i forhold til dekning av disse utgiftene. Kriteriet "urimelig tyngende" utgifter bør også kunne vurderes i forhold til tiltakets lønnsomhet, ikke kun "en vurdering av forholdet mellom tiltakets kostnader og undersøkelsesutgiftene".

3. SAMARBEID

I landbruket er det generelt god interesse for kulturminner, og mange grunneiere vil bevare kulturminner på sine eiendommer. Som en følge av dette ønsker enkelte grunneiere, og i noen tilfeller også kommunale myndigheter eller vegplanleggere, å delta sammen med kulturminnemyndighetene for å undersøke det aktuelle tiltaket. LMD er derfor av den oppfatning at MD i dette rundskrivet som nå blir utarbeidet, bør legge føringer som resulterer i at kulturminnemyndighetene legger til rette for at grunneiere eller andre berørte kan delta på slike undersøkelser/befaringer. Dette vil utvilsomt kunne legge grunnlaget for et godt samarbeid mellom landbruket og de ulike sektormyndighetene.

I den grad kulturminnevernet har mulighet for å samordne sine befaringer, ville det være gunstig for landbruket om MD la til rette for dette.

Med hilsen

Ellen Hambro (e.f.)
ekspedisjonssjef

for Geir Dalholt
avdelingsdirektør

Kopi: Statens landbruksforvaltning